

Rozhovor s Mons. Machačem

Měl bych začít otče monsignore, ale nějak jsme na ten titul ve farnosti nepřivykli. Udělil Vám ho Svätý otec, se kterým jste se osobně setkal. Jak na něho vzpomínáte?

Byl to člověk hluboce věřící, muž modlitby, muž plný pochopení pro druhé. Dokázal oslovit lidi a získat si je. Byl to zážitek, koncebrovat s ním mši svatou, nebo vidět ho na klekátku! A když potom šel od jednoho k druhému, pro každého měl nějaké slovo.

A co říkáte novému papeži?

Když jsem viděl, jak celebroid mši svatou a vedl svou promluvu, byl jsem přesvědčený, že ho Duch svätý povede. Myslím, že to je člověk na svém místě.

Jste rodák z Horní Lidče, jak vzpomínáte na své mládí, rodinu? Kdo byl pro Vás vzorem?

Babička, to byla taková moudrá, rozšafná žena, oblíbená v celé vesnici. A také učitelé. Třeba řídící učitel Trávníček, hluboce věřící člověk, měl po všech stránkách vliv v celé obci.

Jak to vlastně přišlo, že jste šel studovat z Moravy za pražskou arcidiecézi?

Mne to stále táhlo do Čech. Často jsem četl v časopisech, jak jsou mladí muži voláni do Čech. Při jedné jízdě vlakem se se mnou dala do řeči jedna řádová sestřička a ptala se mne, co budu dělat. Byl jsem zrovna

po maturitě. Profesorka filosofie, když s námi dělala testy, napsala mi tam: ke dráze, učitel, kněz. Když jsem to té sestřičce ve vlaku vyprávěl, ptala se mne, kam bych jako kněz chtěl. A když jsem mluvil o Čechách, vzala si na mne adresu, že napíše známému knězi. Zanedlouho mi přišla přihláška, kdy mám nastoupit, že mám číslo prádla 108 a další podrobnosti.

Ta sestřička byla z Brna a když jsem se s ní znovu setkal, přemlouvala mne ještě, abych do Čech nechodil. Dokonce mne vzala za brněnským panem biskupem. Když jsem však stále tvrdil, že bych chtěl do Čech, řekl nakonec, že jestli se mi tam nebude líbit, mohu se vždycky vrátit.

Takže jste se vydal na cestu do semináře.

Byl jsem v Praze poprvé. Před nádražím byly ještě kočáry tažené koňmi, tak jsem naložil věci a odjel do Dejvic.

Seminář tehdy vedl kardinál Beran, že?

Ten mne právě v semináři přivítal. Myslel jsem, že to je kostelník: „pěkně vítáme, v tomto pokoji budete bydlet“, všechno mi ochotně ukazoval. No a večer jsme byli voláni všichni postupně k rektorovi. A tu jsem teprve zjistil, kdo že mne to vítal.

Co se mi u něho líbilo, že kázal hodně o víře. Dodnes vzpomínám na jeho promluvy při pobožnostech o prvních pátcích.

Byl jste vysvěcen až ve 28 letech? Proč tak „pozdě“?

Vyšel jsem obecnou školu a nevěděl jsem hned, kam dál. Po roce jsem začal měšťanku a paní učitelka stále říkala, že bych měl jít studovat. To už bylo gymnázium na Vsetíně. Do tercie jsem nemohl, protože bych musel dohánět latinu. No a protože jsem nastoupil do sekundy, měl jsem pak to zpoždění čtyř let.

Kvůli víře jste byl dlouho vězněn, jak se Vám podařilo to období přežít? Co bylo na té době pozitivního? Potkal jsem se tam s mnoha kněžími, které jsem neznal. Vytvořili jsme takové pěkné společenství, třeba při draní peří nebo při děláním rohožek. Také jsem brousil sklo. Později jsem byl samozřejmě, než jsem šel k soudu, půl roku na samotce.

Působil jste na mnoha místech v republice. Jak na ta místa vzpomínáte?

Spíš bych se zeptal, jak vzpomínají oni. (smích) - Byl jsem v Dolní Bělé u Manětína, v Plzni, v Chebu a tam mne poprvé zatkli. 8.zářím 1949, zrovna na svátek Panny Marie. Tehdy byli zavřeni hlavně vikáři, kdo měl vliv na kněze či psal doprovod k pastýřským listům. Byl jsem v Karlových Varech, potom nás převezli na Pankrác. A pustili nás až 28. října – asi stovku kněží.

Každý se tehdy po věznění musel ještě vrátit na místo, kde byl zatčený, takže jsem putoval po propuštění znovu do Chebu. Tehdy už byli ve službě tajemníci a ten můj říkal v Chebské farnosti: „Tak už máte toho ‚vymodleného‘ zase doma“

Krátce nato proběhlo u nás na Chebsku ještě biřmování. Kardinál Beran už ho ale nemohl dokončit, musel se vrátit do již zabraného arcibiskupského paláce a biřmování za něj dokončil biskup Elčkner. Bylo to vlastně současně také na dlouhou dobu poslední biřmování v Čechách.

No a potom jsem působil od 66. roku v Malenovicích. Dali mi státní souhlas v Olomoucké diecézi. Když to přišlo, říkal jsem si, že musím mít povolení od biskupa Tomáška, protože jsem z pražské diecéze. Tak jsem se za ním vydal a Kardinál Tomášek mi tehdy řekl: „Jen to berte, když budete mít státní souhlas tam, tak už se lehko vrátíte zase domů do pražské diecéze. A tak jsem byl dva roky v Malenovicích.

Na přelomu šedesátých a sedmdesátých let jste působil na osobním referátu pražského arcibiskupství. Jaký byl biskup Tomášek, vzpomínáte si na nějakou historku z jeho blízkosti?

Povolání na konzistoř mi přišlo v roce 68. Otce biskupa jsem ještě s p. Mixou doprovázel často na Moravu. Stavili jsme se jednou u sester v Koclířově a ty nám připravily pohoštění. Otec kardinál ale nemohl sladké. A tak pater Mixa se činil za něj a na zpáteční cestě poznamenal: „Najedli jsme se a ještě jsme udělali dobrý skutek“ A pan biskup do mě ždůchnul a říká: „Vidíte ho, vždycky stejně“

V roce 1971 jsme ale museli všichni pryč. Aby to tak ostře nebylo do očí, přeložili mne do nedaleké farnosti sv. Matěje. Provizorně. Zůstal jsem tam 31 roků.

Bůh dopřál Vaší práci tolik následovníků, jako málokterému knězi. Ale dalo by se říci, že všichni přišli až v druhé polovině Vaší více než 60leté kněžské služby. Mohl byste nějak postihnout období, kdy to „začalo“?

Velmi brzy po mém příchodu do farnosti jsme začali jezdit na svatý Hostýn. První dva roky jezdili jen kluci ministranti. Potom začala jezdit i děvčata. Nevěděla ani, kam jedou. Řekl jsem pouze: „slušně se oblečte a buďte tam a tam“. No a kolem 15. srpna jsme tam vždycky asi na týden jeli. Touto poutí prošli snad všichni tito kněží. Byli jsme vždycky pro státní policii podezřelá skupina. Ale nikdy se nám nic nestalo.

Co byste vzkázal mladým?

Aby se nebáli toho volání. Nic neztratí, získají. Ono je potřeba dnes s mladými jednat trochu jinak. Ne jenom je kritizovat. Spíše je podněcovat, aby také začali působit sami v prostředí, ve kterém žijí.

Rodina je dnes jak se říká v „krizi“. Kde jsou příčiny? *Ty útrapy si dělají sami. Každý chce poroučet a rozkazovat. Důležitá je vzájemná úcta. A mladým, kteří se připravují, bych přál trochu více rozhodnosti. Odvahu nést zodpovědnost.*

Jak jste přežíval těžké chvíle, které život přinášel? *Nemohu říci, že bych nějakou zvláštní krizi prožil.*

Co třeba půlroční samotka v kriminále?

Jednak už jsme s tím počítali, že ji každý projde.

Samozřejmě pomáhá důvěra v Pána a také modlitba.

Jak se člověk nemodlí pořádně, tak těžko něco přežívá.

Co to znamená, modlit se pořádně?

Uvědomit si, kdo je zde se mnou. S kým mluvím. Komu jsem slíbil věrnost.

Dnes lidé často přestávají chodit do kostela nebo se modlit, protože „jim to nic nedává“.

Jednak často nemají základ z domova. Když se rodina nemodlí pohromadě... Když si vzpomínám, jak to bylo u nás. Ráno třeba více soukromě, ale abychom se večer nesešli a nepomodlili? Otče náš, Věřím v Boha, Desatero, Anděle Boží, Zdravas Maria. A nedělní mše svatá, to nebyla žádná povinnost, to byla samozřejmost. Vzpomínám si na jednu scénu, když byl brácha malý: táta ho měl na ramenou, chodil po pokoji a zpíval Mariánské písně. To tak živě vidím před sebou. No a babička, každý den šla na mši svatou. Půl hodiny cesty. A svoji práci vždycky stihla.

Jaké to je, prožít 90. let? Co bylo pro Vás v životě zvláště důležité?

Já bych to vyjádřil něčím jiným. Já, když už jsem tady tak dlouho, ptám se sám sebe, proč mne tady pán Bůh tak dlouho nechává. Já jsem prožil ne pěkný, ale velice pěkný kněžský život. Na všech místech jsem zažil velikou lásku od lidí, se kterými jsem se setkával. Tak mám

někdy skoro strach, jestli mi to nedává Bůh všechno už tady na zemi, když jsem tu prožil tak velký kus nebe. Když jsem byl třeba v Chebu v kriminále, lidi se stýkali s mojí rodinou, psali jim, navštěvovali je. Ještě dnes jsou tam pamětníci, kteří píšou, přijedou. Stejně tak v Malenovicích nebo v Dolní Bělé.

No a co jsem zažil u svatého Matěje, kolik tam přišlo lidí kvůli světoznámým perníkovým jesličkám. Helence Horálkové, která je každý rok pekla, musí Pán Bůh to nebe dát, i kdyby nevím co. Byla to oběť, také od všech, co jesličky ve vánočním čase celé dny hlídaly, když tam procházely ty tisíce lidí.

Kdosi na závěr jednoho blahopřání k narozeninám zakončil: „Otče, máte deset následovníků, ale nezapomeňte, že Kristus měl učeníků dvanáct, tak pracujte dál!“

Modlím se za ty, kteří i z farnost vyšli a modlím se za nové. To je jedno, kdy přijdou. Proto také vybízím lidi, aby si uvědomili, že se toho třeba osobně nedočkají. Ale ta úroda přijde.

Děkuji za rozhovor.